

5.1.1

Els noms científics dels éssers vius

(Versió 1, 13.5.2016, amb el vistiplau de la Secció Filològica atorgat el 13.5.2016;
actualització de la versió prèvia 1, 26.9.2002)

En disciplines com la zoologia, la botànica, la microbiologia, etc., es fan servir unes denominacions internacionals normalitzades per a designar els animals i les plantes. D'aquesta manera, un científic, sigui de la nacionalitat que sigui, es pot referir, sense vacil·lacions de cap mena, a una espècie determinada, perquè sap que tots els altres científics de la seva especialitat l'entendran perfectament.

La denominació científica de qualsevol espècie (entitat bàsica de la classificació dels éssers vius, reconeguda pels organismes internacionals que s'ocupen de botànica, zoologia, bacteriologia, etc.) és en llatí i consta de dues parts: el gènere i un epítet específic.

Quant a la forma escrita, com a expressió llatina que és, s'ha de representar en lletra cursiva, i s'ha convingut internacionalment que la inicial del gènere s'escrigui en majúscula: *Delphinus delphinus* (dofi).

Pel que fa a l'accentuació, hem de considerar que, en llatí, els mots no són mai aguts; i en el cas d'un mot de més de dues síl·labes, cal tenir en compte si la penúltima síl·laba és llarga —i aleshores el mot és pla— o breu —i aleshores el mot és esdrúixol—, i tenir en compte també que els diftongs llatins més habituals són *ae*, *au* i *oe* (s'hi subratlla la síl·laba tònica): *Echinops sphaerocephalus* (card d'eriçó, pronunciat «equínops esfaeroquéfalus» o «equínops esferoquéfalus»), *Capreolus capreolus* (cabirol, «capréolus capréolus»).

Quant als sons de les lletres, es pronuncien tal com es fa en català, amb les excepcions següents:

a) Les vocals *e* i *o* es llegeixen tancades i no es neutralitzen mai, i els diftongs *ae* i *oe* es poden llegir també com a es tancades.

b) La consonant *c* i el grup *ch* es llegeixen amb el so de la *k*, i la *h* és muda (*Orcinus orca* —orca—, «orquinus orca»).

c) La *g* es pronuncia velar (*Geranium* —gerani—, «guerànim»), i en el grup *gu* s'articula o sona la *u* (*Guizotia abyssinica* —negrilló—, «güizòtia abissínica»).

d) Les consonants *j* i *v* es llegeixen com les semiconsonants *i* i *u*, respectivament (*Jasminum officinale* —gessamí—, «iasmínium ofiquinale»; *Galium verum* —espunidella groga—, «gàlium uérum»).

e) Les eles acoblades (*ll*) es llegeixen com la ela geminada (*l·l*) (*Anthyllis cytisoides* —albada—, «antil·lis quitissoïdes»).

f) El grup *ph* es llegeix com una *f* (*Physeter macrocephalus* —catxalot—, «físseter macroquéfalus»).

g) En el grup *qu* s'articula o sona la *u* (*Quercus suber* —surera—, «qüercus súber»).

h) La *s* es llegeix sorda (*Balaenoptera physalus* —rorqual comú—, «balenóptera fissalus»). A inici de mot i seguida de consonant, la *s* es llegeix precedida d'una vocal *e* de suport (*Spergularia rubra* —herba vermella—, «espergulària rubra»; *Schrofularia vernalis* —escrofulària groga— «escrofulària vernalis»).

i) El grup *th* es llegeix com una *t* (*Thymelaea hirsuta* —bufalaga marina—, «timelàea irsuta» o «timelea irsuta»)

j) La *y* es llegeix com la vocal *i* (*Myrtus communis* —murta—, «mirtus communis»; *Podarcis pityusensis* —sargantana pitiúsica—, «podarquis pitiüssensis»).

Finalment, és recomanable mantenir les geminacions a la manera llatina (*Ammania coccinea*, «ammània cocquínea»), però cal pronunciar els grups de més de dues consonants com es faria en un català espontani (*Streptopus amplexifolius* —estrèptopus— «estrèptopus amplexifólius»).